संस्कृत ग्रं. नं. ७२

3869 ~~[illegible]~~

पुराण.

हरतालिकेची कथा

४९०/पु. १२९

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(1) श्रीगणेशायनमः॥ मंदारमालांकुलितालकायै
कपालमालांकितशेखराय॥ दिव्यांबरायैचदिगं
बरायनमःशिवायैच।नमःशिवाय॥१॥ कैलास
शिखरे रम्येगौरीपृच्छतिशंकरं॥ गुह्याद्गुह्यत
रं देवकथयस्वमहेश्वर॥२॥ यद्भूतं धर्मसर्वस्वं
मल्पायासंमहत्फलं॥ ज्ञातोसितदानाथत
थ्यं ब्रूहिममाग्रतः॥३॥ केनत्वंतुमयाप्राप्त
स्तपोदानव्रतेनच॥ अनादिनिधनोपर्तावै

" Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

१ त्वं मम महाप्रभो ॥४॥ ईश्वरोवाच ॥ शृणु देवी प्रवक्ष्यामि तव वा
ग्रे व्रतमुत्तमं ॥ यद्गुह्यं मम सर्वस्वं कथयामि तव प्रि
ये ॥५॥ यथा उरुगणे चंद्रो ग्रहाणां भानुरेव च ॥ व
र्णानां च यथा विप्रो देवानां च यथा हरिः ॥६॥
वेदानां च यथा ~~संभवतु [illegible] पु चभास्तो~~ ॥ इंद्रिया
णां मनो यथा ॥ नदीनां च यथा गंगापु च भारत
॥७॥ तथा देवि शृणुष्वेदं मनसा व्रतमुत्तमं ॥ येन
पुण्यप्रभावेन प्राप्त महदासनप्रिये ॥८॥ तत्सर्वं
कथयिष्यामि यथादृष्टं पुरातनं ॥ भाद्रमासे सि १

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2A)

तेपक्षेतृतीयां हस्त संयुता ॥ तस्यानुष्ठानमात्रेण
सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ९ ॥ शृणु देवि त्वया पूर्वं यद्वृत्तं
चारितं महत् ॥ तत्सर्वं कथयिष्यामि वदसे कारणा
त्पुराकृतं ॥ १० ॥ आस्ति तत्र महादिव्यो हिमवान्नगस
त्तमः ॥ नानाभीममहा[illegible]न नानाद्रुमसमाकुलं ॥
११ ॥ नानापक्षिसमा[illegible]कीर्णो नानामृगविचित्रि
तः ॥ यत्र देवाः सगंधर्वाः सिद्धचारणगुह्यकाः ॥ १२ ॥
विचरंति यथा हृष्टा गंधर्वा गंधर्वागीततत्पराः
स्फाटिकैः कांचनैः शृंगैर्मणिवैडुर्यमंडितः ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(3)

१३॥ हिमेन धारिताः सर्वे गंगाध्वनि विचित्रितः॥ अ
प्सरोनृत्यसंघातैर्योपास्यते यो नगेश्वरः॥ १४॥
तत्र चंपावती बाल्ये एतच्चं च महत्पतत्॥ अब्द द्वा
दशकं देवि धर्मपत्न्या समुखं॥ १५॥ संवत्स
र च तुषष्ठी पक्षपर्वतेः तव या॥ दृष्ट्वा तातेन ते
कष्टं चिंतयाद्वुरिव तोऽभवत्॥ १६॥ कस्मै देया
मया कन्या चेतस्येव विचिंतयत्॥ तस्यैवं चिंत्य
मानस्य गृहं नारदमाययौ॥ १७॥ अथ ध्यायि
क्षिप्रमध्यस्थ्यो हिमवान्मध्यभाषत॥ हिमवानु

(3A)

वाच ॥ किंमर्थमागतो देव ब्रूहि तन्मुनिसत्तम ॥ १८ ॥
मम भाग्येन संजातं तव चागमनं मुने ॥ नारद उवाच ॥
शृणु देवेंद्र मे वाक्यं विष्णुना प्रेषितोस्म्यहं ॥ १९ ॥ या
ग्यं योग्याय दातव्यं कंन्यारत्नमिदं त्वया ॥ वासुदेवस
मो नास्ति ब्रह्मज्ञानस्वरूपिणः ॥ २० ॥ तस्मै देया त्वया
कंन्या हि यतो मम सत्तम ॥ [illegible] यमन्यत्र दातव्या दिय
तां गरुडध्वजे ॥ २१ ॥ हिमवानुवाच ॥ वासुदेवसमो
देव कंन्या प्रार्थयादि तेया द ॥ २२ ॥ तदा मयापि दा
तव्या विशेषाच्च तवागमात् ॥ इत्येवं गदितं श्रु

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(५)

२ त्वा वैकुंठं नारदो ययौ ॥ २३ ॥ प्रीतः पितांबरधरं
शंखचक्रगदाधरं ॥ कृतांजलिपुटो भूत्वा मुनिंद्र
स्त्यभाषत ॥ २४ ॥ श्रृणु देव भवत्कार्ये विवाहो निश्चि
तो मया ॥ हिमवान्सुतां गौरीमुवाच वचनं चिदं ॥
२५ ॥ दत्तासि त्वं मया पुत्री देवाय शांर्गिणे ॥
श्रुत्वा वाक्यं पितुर्देवी [illegible] वसिः सा गता वनं ॥ २६ ॥
कृव्याघ्रमृगघोरं च प्रसुप्ता निर्जने वने ॥ सखीरु
वाच ॥ किमर्थं दुःखिता देवि कथयस्व ममाग्र
तः ॥ २७ ॥ यत्ते भवत्यस्मि हितं तत्करिष्येहं न सं[illegible] ३

पार्वत्यउवाच ॥ श्रृणु सखि मम जीवितं मनोभि
लषितं मया ॥ कपर्दिनं तु भर्तारं करिष्ये हं न संश
यः ॥ २८ ॥ इत्येवं चिंतितं कार्यं तातेन कृतमन्य
था ॥ तस्माद्देहपरित्यागं करिष्ये हं न संशयः ॥
२९ ॥ पार्वत्यावचनं श्रुत्वा सखी वचनमब्रवीत ॥
भद्रं स्याद्येन भद्रं ते करिष्ये हं न संशयः ॥ पिता यत्र
न जानाति गमिष्यामो हि तद्वनं ॥ इत्येवं संमतीं कृत्वा
नीतासि चं महावने ॥ ३१ ॥ पिता निरिक्षयामास
पार्वतीति गृहे गृहे ॥ केन नीतासि मे पुत्री देवदान

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5)

वाकिंन्नरैः॥ नारदाये कृतं सत्यं किंचास्ये गरुडध्वजे
॥३२॥ इत्येवं चिंतया विष्टो मूर्छितः पतितो भुवि॥
हाहाकृतं ततो लोकाः प्रधावंति गिरिं प्रति॥३३॥
आह्यः किं मर्थमूर्खचेंकथ्यस्वमहागिरे॥ गिरिरु
वाच॥ संततोहं महा... कन्यारत्न न माहृतं॥
३४॥ दंष्ट्रा वा का... सर्प... सिंह व्याघ्रेया वा हता॥
नजानेकेगता पुत्री... न वा हृता॥ ३५॥
चकंपे शोक संतप्ता वातेनेव महातरुः॥ गिरिंश्च
चरतीं पुत्री त्वामान्विष्यन्निर्जने वने॥ ३६॥ त्वं
चापि विपिने घोरे सर्वदा जनवर्जिते॥ सिंह शार्दू

(5A)

ऋषभल्लूकैः मुध्यमानैर्मतंगजैः ॥३७॥ तस्मिन्वने
महाघोरे व्रजंतिसखिभिः सह ॥ दृष्ट्वा तत्र नदीरम्यां
तत्तीरे च महागुहां ॥३८॥ प्रविश्य सखिभिः सार्धं
मन्नहारं विवर्जितं ॥ संस्थाप्य वालुकापिंडं पार्वत्या
सहितं मम ॥३९॥ यावत्तृतीया भाद्रपदे हस्तनक्ष
त्रसंयुता ॥ तत्र गीतेन वाद्येन रात्रौ जागरणं कृ
तं ॥४०॥ तेन व्रतप्रभावेन आसनं चलितं मम ॥
संप्राप्तोहं तदा तत्र यत्र त्वं सखिभिः सह ॥४१॥
प्रसन्नोस्मि मयाप्रोक्तं वरं ब्रूहि वरानने ॥ पार्व

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

५ त्यउवाच ॥ यदि देवप्रसन्नोसि भर्ता बै मे महेश्वर
श्वर ॥ तथेत्युक्त्वा च हं देवि केलासं पुरँ नागतः ॥
ततः प्रभाते संप्राप्ते नद्यां स्नात्वा विसर्ज्यैव ॥ ४३
पारणं तु कृतं तत्र सरित्साध्वी तयाशुभे ॥ हिवां मे
रुकृ तदा तत्र जगाम निर्जने वने ॥ ४४ ॥ चतुर्दिक्षु
निरीक्ष्य त्वां विकलः संपश्यता ॥ दृष्टा तत्र नदीतीर
रस्य सुप्तं कन्यका द्वयं ॥ ४५ ॥ उथायोत्संगमानी
य रोदनं च चकार सः ॥ उवाच व्याघ्र सिंहाद्यैर्वने
दुष्टे कुतस्थिता ॥ ४६ ॥ पार्वत्युवाच ॥ श्रृणु ना
त मया ज्ञातं त्वं दास्ये गरुडध्वजे ॥ तदन्यथा कृतं ५

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(6A)

नात तेनाहं वनमागता ॥ ४७ ॥ इहासि तात यादृ
मासीश्वराय गृहागमन् ॥ आगमिष्यामि नैव
चेदिह हघाम्नात्र संशयः ॥ ४८ ॥ तथेत्युक्त्वा महि
मवता नीता सत्यं गृहं प्रति ॥ पश्चाल्लोद्दे वमस्का
कं कृत्वा वेवाहिकं क्रमात् ॥ ४९ ॥ तेन व्रतप्रभावेन
सौभाग्यं साधितं त्वया ॥ अद्यापि व्रत राजस्य
कस्यापि न निवेदितं ॥ ५० ॥ व्रतराजस्य नामेदं भ
पुदेवि यथा भवेत् ॥ आलिभिर्हरिता यस्मात्तस्मा
त्सा हरितालिका ॥ ५१ ॥ देव्युवाच ॥ नामेदं

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(७)

५ कथितं देव विधिं वद मम प्रभो ॥ किंपुण्यं किंफलं
चास्य केन वा किंविधानतः ॥ ५२ ॥ ईश्वर उवाच ॥
शृणु देवि विधिं वक्ष्ये नारीणामीदृशं व्रतं ॥ श्र
णु देवि प्रयत्नेन य[illegible] सौभाग्यमिच्छति ॥ ५३ ॥
तोरणादिकं कर्तव्यं [illegible] स्तंभमंडपं ॥ आ
छादयेत्तद्वस्त्रैर्ना[illegible]र्विचित्रितैः ॥ ५४ ॥
नाना मंगलगीतं च [illegible]कर्तव्यं मम सन्निधि
॥ स्थापयेद्वालुकापीठं पार्वत्या सहितं मम ॥
५५ ॥ पूजयेद्बहुभिः पुष्पैर्गंधधूपैर्महोत्सवैः ॥ ६

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(78)

उपोष्य पूजयेद्भक्त्या कुर्याज्जागरणं निशि ॥५८॥ ना
रिंगं तु गिफलं बजंबीरं कदलीफलं ॥ ऋतुकालोद्भवै
र्द्रव्यैरिप्रकारैर्कंदमकैः ॥५९॥ षट्पदीपाद्यगंधपुष्पमं
त्रेणानेन पूजयेत् ॥ नमः शिवाय शांताय पंचवक्त्राय
शूलिने ॥ नंदी भृंगी महाकाल गणयुक्ताय शंभवे ॥
शिवायै शिवरूपायै मंगलायै महेश्वरि ॥६०॥ शिव
सर्वार्थदे देवि शिवरूपे नमोस्तु ते ॥ नमस्ते शिवरू
पिण्यै जगद्धात्र्यै नमो नमः ॥६१॥ संसारभयावित्र
स्तं पाहि मां सिंहवाहिनी ॥ यया पियेन कामेन प

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(४)

जितास्मि महेश्वर ॥ ६१ ॥ राज्यसौभाग्यपौत्रसं
त्रीधनसत्वाभव पार्वती ॥ मंत्रेणानेन देवि चोप्र
जामित्वा मया सह ॥ ६२ ॥ कथांश्रुत्वा विधानेन
दद्याद्दक्षिणां च दापयेत् ॥ ब्राह्मणेभ्यश्च दा
तव्यं वस्त्रधनं हिरण्यं ॥ ६३ ॥ कथांश्रुत्वै कांचि
तेन दंपतीभ्यां सह [illegible] संकल्पादि ततः कुर्या
गंधपुष्पादि पूजने ॥ ६४ ॥ याकरोति महादे
वि व्रतराजं विधानतः ॥ सौभाग्यं राज्यमारो
ग्यं पापक्षयमवाप्नुयात् ॥ ६५ ॥ कृत्वाव्रतरा

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai. "

(8A)

जेहं सर्वपापैप्रमुच्यते॥ सप्तजन्मभवेद्राज्यं

सोभाग्यं चैव वर्धते॥ ६६॥ त्पती या यांतु या

नारी आहारं कुरुते यदि॥ सप्त जन्मभवेद्वंध्या

वैधव्यं च पुनः पुनः॥ ६७॥ दारिद्रं पुत्रशोकं च

कर्कशा दुःखभागिनी॥ या सा नरकं घोरं नोप

वासं करोति या॥ ६८॥ व्रतं विधं या कुरुते च नारी

त्वं या समाना रमते च भर्ती॥ अंते च काले मम तु

ल्य रूपं सायुज्य मुक्तिं लभते स्तु खाचा॥ ६९॥ अ

श्वमेध सहस्त्राणि वाजपेय शतानि च॥ कथा

(१) श्रवणमात्रेण तत्फलं प्राप्नुयान्नरः ॥७०॥
इति श्रीलिंगपुराणे ईश्वरपार्वतीसंवादे हार
ताळिका कथा समाप्तः ॥७१॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com